

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 10

Fredag den 13. Juli 1945

4. AARGANG

Havde De troet, der ser saaledes ud i Leningrad?

Vi bør handle med Rusland

Af Landsretssagfører Niels Andersen

I FRIT DANMARK for den 29. Juni har Udenrigsminister Christmas Møller trukket nogle Hovedlinier op for Dansk Udenrigspolitik. Christmas Møller understregede her: »at Sovjet-rusland uanset de Fejl, som utvivlsomt er begaaet fra dansk Side, naturligvis under Tvang, har genoptaget den normale diplomatiske Forbindelse med Danmark og har svaret overmaade

hjerteligt paa vort Ønske om det bedste og det stærkeste Forhold mellem Rusland og Danmark.«

Det er ikke for meget sagt, at Danmark praktisk talt lige siden 1920 — altsaa i hele den Tid USSR har eksisteret, har forsømt at faa udbygget den Handelsforbindelse, som indebar saa rige Muligheder. Forklaringen herpaa er ikke vanskelig: Rusland var et luk-

ket Land med et politisk System, som oftest blev betragtet med Mistillid.

Den danske Handels og Industris Mænd, der kunde have vist Initiativ, viste for lidt Interesse og Forstaaelse af de Muligheder, der laa i den nye sovjetrussiske Stat. Disse Mænds Indstilling over for det russiske Regerings-system var præget af saa stor Mistillid, at de oversaa de Muligheder, som —

INDHOLD:

Vi bør handle med Rusland	1
Problemet Sydslesvig	2
Vore Forhandlinger i London	3
Demokratiet har Ret til at forsvare sig	4
Leder:	
Antidemokratisk Udrensning	6
Dansk Udenrigspolitik	7
Churchills Landsmænd	8
Friheden uden Arbejdsløshed	10
Ugens Bidstrup	13
Riffelsyndikatet og Frihedsbevægelsen	16

ikke mindst for Industrien — var til Stede i et Land, der satte alle Kræfter ind paa industrielt at kunne udnytte de rige Kilder, Landet besad.

Krigen, der nu er forbi, har vist Verden, hvor ubegrundet Mistilliden til det nye Rusland var. Det maa have gibbet i mange af de Mænd, hvis Opgave det havde været at knytte Forbindelse med det nye Rusland. Thi det er i Dag ikke nogen Hemmelighed, at forinden det nye Rusland naaede den Styrke, som var Forudsætningen for deres Krigsindsats, er gaaet mange Aars Opbygningsarbejde, hvor man i vidt Omfang har bygget op ved Hjælp af Kræfter, der var laant ude fra, og ved Hjælp af Industriprodukter, der var leverede ude fra. Jamen, vil man sige, hvad kunde man have faaet i Stedet for? Vi kunde have faaet de Raastoffer, der er nødvendige for vor Industri, de Staalplader, Raajern, Kul, Olie o. s. v. Det er sandsynligt, at vi i et betydeligt Omfang i en Aarrække maatte have ydet en Kredit paa vore Leverancer, men netop paa dette Punkt afsløredes det manglende Fremsyn. Kredit betyder Tillid. Det var mere i Overensstemmelse med vore Vaner udelukkende at rette Blikket mod Vest, thi vort Landbrugs Afsætningsmuligheder har altid været det dominerende i Danmarks Udenrigshandel. Lige saa sikkert det er, at Danmarks Økonomi i væsentlig Grad er afhængig af Mulighederne for vor Landbrugseksport, lige saa sikkert er det, at Danmark paa længere Sigt i højere Grad maa udnytte den anden Mulighed, der findes i vort Land: vor højtkvalificerede Ar-

bejderstand og vor højt udviklede Industri, bag hvilken vore dygtige Ingeniører, Teknikere og Videnskabsmænd staar.

Chancerne for Udnyttelsen af Danmarks industrielle Kræfter ligger ikke mod Vest, men derimod mod Øst.

Danmark har ikke naturlige Forudsætninger for at producere billige Massevarer, men Danmark kan i Kraft af teknisk Dygtighed producere virkelige Kvalitetsvarer, Varer, som Rusland har Brug for. Rusland er interesseret i at aftage praktisk talt alt, hvad dansk Industri formaar: Elektromotorer, Transformatorer, Generatorer, Cementmaskiner, Boremaskiner, Turbiner, Værktøjsmaskiner, Dieselmotorer, hydrauliske Maskiner, Mejerimaskiner, Anlæg til Margarinefabrikker, Brødfabrikker, Konserves o. s. v., endvidere Transportmidler, Skibe, Lokomotiver o. s. v.

Rusland er i Stand til at levere os *samlige* de Raavarer, vi har Brug for: Kul, Koks, Benzin, Olie, Raajern, Bomuld o. s. v.

Det nye Rusland vil i en meget lang Aarrække paa Grund af Landets enorme Størrelse og dets unge Alder være Køber til Industriprodukter, og her ligger store Chancer for dansk Udenrigshandel.

Naar Verden igen er gaaet i Lave, naar Transportmidlerne er frigjort til udelukkende Brug for Varetransport, vil det danske Landbrug igen mærke Konkurrencen fra de større landbrugsproducerende Lande; det er da af afgørende Betydning, at vor Industri er indarbejdet saaledes, at den kan skaffe Beskæftigelse og udenlandske Varer, som er en Betingelse for Bevarelsen og Højnelsen af Levestandarden. Rusland vil være rede til denne Samhandel, fordi dets Interesse ligger i en hurtig Genopbygning af Landet, hvortil behøves udenlandske Industriprodukter. Efter Genopbygningen vil det vældige Land utvivlsomt i en uoverskuelig Fremtid fremdeles have Interesse i en stadig Udvidelse af tekniske Hjælpe-midler, der er nødvendige til Højnelsen af Levestandarden. Op imod 200 Mill. Mennesker har ført denne Krig under store materielle Savn for i Fred at kunne koncentrere sig om Forbedringen af Levevilkaarene.

PROBLEMET SYDSLESVIG

Af Dr. phil. Vilh. la Cour

Hvad betyder al denne Tale om et sydslesvigsk Problem? Er det kun Øjeblikkets Konjunkturer, som rejser det? Skyldes det maaske en Blanding af Rovlyst og Sentimentalitet, en Slags national Bersærkergang, overromantisk og følelsesbundet?

Der er dem (og de er ikke helt faa), for hvem *vor faktiske historiske Ret* til Sydslesvig er det alt afgørende. Jeg vilde lyve, hvis jeg sagde, at historiske Argumenter er betydningsløse for mig. Det er de langt fra. Men *afgørende* er de ikke. En Ret kan nemlig fortabes — ved *egen* Skyld. Og vi *har* Skyld, *væsentlig* Skyld i, at Sydslesvig er gledet fra os.

For andre (og de er mange), er Hensynet til *det danske Mindretal dernede* det alt beherskende. Det er et Hensyn, som vejer overordentlig tungt til for mig selv. Jeg har ikke en Menneskealder igennem staaet i en løbende Kamp for dette Mindretals frie Levevilkaar, aandeligt som materielt, uden at jeg er uløseligt bundet til det med baade Sind og Hjerte. Men — Problemet's Løsning er afhængig af andet end Sind og Hjerte. Forstanden har sin fulde Ret. Mindretallet udgør kun ca. 5% af den samlede Befolkning. Kan man se helt bort fra de 95%, naar man vil træffe en Ordning for Fremtiden?

Ikke efter *min* Opfattelse. Altsaa ender man der, hvor Regeringserklæringen af 9. Maj begyndte: man stiller sig paa *den nationale Selvbestemmelsesrets Grund!* Hvis en statsretlig Ændring ikke fremkaldes *udefra*, d. v. s. hvis vore Allierede ikke foretager en Internationalisering af Omraadet paa begge Sider af Kielkanalen (en Mulighed, der *kan* komme til at foreligge, og hvis Konsekvenser for os jeg har diskuteret i min Pjece »Et dansk Fredsmaal«). *Saa har vi hverken moralsk eller politisk Ret til at tilstræbe en Ordning, som ikke er i Overensstemmelse med det sydslesvigske Befolkningsflertals Ønsker.* Imidlertid er Spørgsmaalet ikke afgjort dermed. Anerkendelsen af Syd-

(Fortsættes Side 15)

VORE FORHANDLINGER I LONDON

Af Landsretssagfører Per Federspiel

Delegationsmedlemmer paa Vej til Forhandlingerne i London.

Mon det er Reminiscenser fra Vikingetogene, der bevirker at det officielle Danmark altid skal optræde i store Flokke i England? Sammensætningen af den Delegation, der nu er hjemme for at aflægge Rapport, kunde tyde paa det, selvom Antallet er nedskaaret i Sammenligning med Delegationerne fra før Krigen. Men det skal jo være sløjt med Hotelplads i London.

I P.Munch's Tid blev Delegationerne med Omhu sammensat saaledes, at de var berøvet enhver Mulighed for at foretage nogensohmhelst Disposition. Den ene var den andens Gidsel, og ethvert Initiativ blev kvalt i »Hensyn«. At kun et forsvindende Faatal forstod det engelske Sprog, var i og for sig uvæsentligt, da Forhandlingerne foregik paa Hotellet mellem Danskerne indbyrdes, og kun rent undtagelsesvis etablerede enkelte af Repræsentanterne Kontakt med Englænderne.

Hvad der derimod er betydelig mere foruroligende — og det samme gælder

i Dag — er, at disse Delegationer sammensættes af Folk, der for Størstedelen savner ethvert Kendskab til engelsk Mentalitet og engelske Samfunds- og Erhvervsproblemer, for slet ikke at tale om det udenrigspolitiske, der jo efter gængs dansk Opfattelse i hvert Fald ikke angaar Trafikken over Nordsoen. Enkelte af de Repræsentanter, som den danske Regering nu har sendt til England, har haft meget større Held med Forstaaelsen af den tyske Mentalitet.

De sparsomme Referater, den danske Offentlighed er blevet bekendt med, om Forhandlingerne i London, er egnet til at vække den største Bekymring. Men Bekymringen gælder ikke Priserne paa vore Landbrugsvarer eller Udsigterne til at skaffe sig Kul, Virginia-Cigaretter og andre Fornødenheder. Den gælder derimod Statens Værdighed og alt det, vi saa møjsommeligt har tilkæmpet os gennem den underjordiske Krig mod Tyskland.

De Forhandlinger, der nu føres i

London, betegner vor første Kontakt med Omverdenen efter Tysklands Kapitulation. Man kan i denne Forbindelse se bort fra den mere formelle Visit i San Francisco. Selvom det drejer sig om noget saa prosaisk som Levnedsmidler den ene Vej og Raavarer den anden Vej, havde der her været en enestaaende Lejlighed til at gøre et realpolitisk Fremstød. I Stedet er man, hvis Referaterne ikke er meget misvisende, henfaldet i Fedteri og Prangen. Hvor haardt Handelsministeren har traadt i de stedlige Grøntsager faar staa hen — Paastand staaer mod Paastand — men man kan ikke se bort fra den bedrøvelige Kendsgerning, at det eneste Indtryk, den engelske Offentlighed har faaet af Forhandlingerne, er, at den danske Regering er bange for social Uro, hvis vi ikke faar Englænderne til at betale lige saa mange Kroner for vore Landbrugsvarer, som Tyskerne gjorde ved at stjæle Pengene i Nationalbanken. (Fortsættes Side 12)

DEMOKRATIET HAR RET TIL AT FORSVARE SIG

Af Professor Jørgen Jørgensen

Ligesom mange andre Ord, der betegner Fænomener, som forandrer sig, har ogsaa Ordet »Demokrati« i Tidens Løb skiftet Indhold. Og navnlig har den rivende politiske Udvikling i dette Aarhundrede i Forbindelse med propagandistiske Forplumringsforsøg gjort Ordet vagt og mangetydigt. Saaledes som det faktisk bruges idag i Aviser og i Resolutioner, ved Møder og under private Diskussioner betegner det en uhyre Mangfoldighed af politiske Opfattelser ligefra den formelle lige Stemmeret til den gennemførte ligelige Fordeling af de samfundsbetingede Livsgoder. Det er da intet Under, at der bag den enslydende Bekendelse til Demokratiet skjuler sig en Række forskellige Meninger om, hvad det er, man venter og kræver af en demokratisk Regering, og om, hvilke Foranstaltninger der bør foretages til Sikring af den demokratiske Samfundsordning og dens Videreførelse. Især efter at den mest uomtvistelige og aggressive Modstander, Nazismen, er slaæet til Jorden og Kampen mod denne Demokraternes fælles Fjende saaledes ikke længere virker som ubestridt Motiv til Samling og Enighed, synes det nødvendigt at besinde sig paa det mere positive Maal: Demokratiets Videreførelse og Midlerne dertil. Som et lille og ganske upretentiøst Bidrag til Diskussionen af de mange og højst udviklede Spørgsmaal, der her rejser sig, er det, jeg har følt Trang til at fremkomme med følgende mere almene Bemærkninger.

Romantisk Opfattelse af Folket.

Det græske Ord »Demokrati« kan meget passende oversættes ved det danske Ord »Folkestyre«, og hermed er ogsaa givet en første grov Bestemmelse af dets Indhold. Nærmere udformedes dette i sin Tid af Præsident Lincoln i hans berømte Definition af Demokratiet som et Styre af Folket, ved Folket og for Folket. Men ogsaa denne Definition kræver lidt Forklaring for at blive et tydeligt Udtryk for Demokratiets Idé.

Først og fremmest er Ordet »Folket« tvetydigt. Paa den ene Side bruges det nemlig som Betegnelse for Samlingen af Enkeltindividerne i en given Nation. Men paa den anden Side bruges det ogsaa ofte som Betegnelse for en mystisk Helhed, der ganske vist bestaar af Individerne, men som alligevel skal være noget andet og mere end Summen af dem, og som

navnlig anses for værdifuldere end denne Sum. Udfra denne sidste »romantiske« Opfattelse af Folket, er dette begavet med en særlig »Folkesjæl«, hvis Ejendommeligheder og Stræben finder Udtryk i de »organisk fremvoksede« nationale Kulturfænomener (Sprog, Sæder, Religion, Kunst m. v.) og statslige Institutioner, og som specielt giver sig tilkende i Regentens eller »Førerens« Forordninger, for hvilke enhver har at bøje sig i kritikløs Lydighed. Udfra denne Opfattelse af Meningen med Ordet »Folk« kan det meget vel hævdes, at den fascistisk-nazistiske Samfundsorden er et Styre af Folket, ved Folket og for Folket, — men *demokratisk* er den alligevel ikke, tværtimod. Og det var heller ikke en saadan Ordning, Lincoln sigtede til med sin Definition. For ham var Folket ikke en overindividuel Helhed af uselvstændige og relativt værdiløse Individer, hvis »dybeste« Villen og Handlen kun finder Udtryk i en enevældig Førers Bestemmelser, men derimod en Samling af selvstændigt tænkende og følelende Mennesker, hvis Vilje tilkendegives ved individuel Stemmeafgivning, og hvis saaledes tilkendegivne Formaal Regeringen saavidt muligt skal søge at sammenarbejde og virkeliggøre. I denne Forstand er Regeringen ikke Folkets Herre, men Folkets Tjener, og Statsinstitutionerne er til for Individernes Skyld og ikke omvendt. Regeringen har kun de Beføjelser, som Individerne ved deres Stemmeafgivning har udstyret dem med, og hvis Fler-tallet tilkendegiver Utilfredshed med den, maa den godvilligt træde tilbage og erstattes med en anden i Overensstemmelse med de gældende Regler for Regeringsskifte.

Frie Former for Demokrati.

Dette er, saavidt jeg ser, Kærnen i Begrebet *politisk Demokrati*, som væsentligt regulerer Forholdet mellem de regerende og de regerede Individer i et demokratisk Samfund.

Som Ordet »Demokrati« faktisk bruges, betegner det imidlertid meget mere end politisk Demokrati, der kun angaar det *formelle* Spørgsmaal om, hvorledes Regeringen etableres i demokratiske Stater, men intet siger om det *reelle* Spørgsmaal om, hvad Regeringen skal foretage sig. Og det har jo ikke mindre Interesse for de Regerede. En vis Form for *retsligt Demokrati*, nemlig Lighed for Loven, har da

ogsaa været krævet længe før det politiske Demokrati indførtes. Og senere er det retslige Demokrati kommet til at omfatte en Række andre Foranstaltninger saasom offentlig Retspleje og Lægmands Deltagelse deri. Ideen er kun virkeliggjort i et vist Omfang, men Tendensen er dog tydelig i de demokratiske Lande. Det samme gælder iøvrigt ogsaa forskellige andre Sider af den demokratiske Idé, nemlig det *socialt Demokrati*, der tilsigter en Udligning af Klasse-, Stands-, Køns- og Raceforskelle og det *kulturelle Demokrati*, som gaar ud paa en ligelig Adgang til Kulturgoderne: Videnskab, Litteratur, Kunst, Teater, Sport m. v. — og ikke mindst det *økonomiske Demokrati*, hvorved forstaaes en ligelig Fordeling af Samfundets økonomiske Goder samt en samfundsbetinget Ledelse af og Kontrol med det økonomiske Liv: Produktion, Afsætning, Priser, Lønninger etc.

Som en Art Fællesnævner for de her skitserede Sider af Demokratiets Idé, kan man vist betragte den Omstændighed, at de alle er *Ligheds-Goder* — eller rettere: *Ligestillings-Goder*, for det drejer sig jo ikke om Ensretning, men derimod om samfundsmæssig Ligestilling af forskellige Individer.

Uenighed mellem Demokraterne.

Ligefra den store franske Revolutions Tid har »Lighed« da ogsaa været en af Demokratiets bærende Deviser, ligesom omvendt Ulighed i alle de nævnte Henseender er karakteristisk for den fascistisk-nazistiske Samfundsorden. Forsaavidt kan man altsaa med Rette betegne enhver Bestræbelse for at formindske de bestaaende Uligheder mellem Samfundsborgerne som demokratisk og enhver Bestræbelse for at forøge Ulighederne som anti-demokratisk. Skønt den demokratiske Udviklingslinje saaledes synes meget klar og ligetil, er der dog ikke fuld Enighed derom mellem alle, som kalder sig »Demokrater«. Det er nemlig ikke alle, der ønsker Ligheden gennemført i alle de nævnte Henseender. Men megen unyttig Diskussion kan i hvert Fald undgaaes, hvis hver af Deltagerne præciserer, hvilke af de nævnte Sider af Demokratiet, han kan acceptere, og hvilke han ikke ønsker. Saa bliver det klart, i hvilken Udstrækning Demokratiets Idé ønskes virkeliggjort. Derimod synes det vanskeligere at afklare

de Stridsspørgsmaal, der fremkommer, naar Ligheds-Ideen konfronteres med den anden store demokratiske Idé: *Friheds-Ideen*, hvormed der nu skal gøres et Par Bemærkninger.

Frihed contra Lighed.

Da Nutidens Demokrati er opstaaet som Reaktion mod tidligere Tidens Enevælde med dens mange Tvangsforanstaltninger, er det forstaaeligt, at Kravet om individuel Frihed for Tvang og Undertrykkelse og om Frihed til saa megen uhæmmet Livs-udfoldelse, som kan forenes med samme Grad af Frihed hos ethvert andet Samfundsmedlem, kom til at spille en stor Rolle for Demokratiets Tilhængere. Til Demokratiets Idé hører derfor ved Siden af Ligheds-Goderne en hel Række *Friheds-Goder* — forsaavidt disse samtidig er Ligheds-Goder, vel at mærke! — saasom: Tænke-, Tale-, Trykke-, Religions-, Forenings- og Forsamlingsfrihed. Tendensen i Retning af mere og mere Frihed paa flere og flere Omraader er forsaavidt ligesaa karakteristisk for Demokratiets Udvikling, som Tendensen i Retning af større og større Lighed i flere og flere Henseender. Men de to Tendenser harmonerer ikke altid og kan derfor ikke begge gennemføres med 100 pCt. F. Eks. kan den økonomiske Frihed (Liberalisme) ikke forenes med den økonomiske Lighed, og de øvrige Friheds-Rettigheder kan under visse Omstændigheder blive farlige for selve Demokratiets Eksistens eller Videreudvikling. I saa Fald bliver det et Spørgsmaal, om man skal renoncere paa Friheden til Fordel for Ligheden eller omvendt renoncere paa Ligheden til Fordel for Friheden. Hvilket Valg, der træffes, vil naturligvis afhænge af, hvilke Friheder og hvilke Ligheder der i den konkrete Situation skal vælges imellem, og en nærmere Undersøgelse af de mange Muligheder, der kan foreligge, vil føre meget vidt. Men generelt forekommer det mig, at man kan sige for det første, at Friheden i og for sig ikke er et demokratisk Gode: det kommer an paa, hvad den bruges til, og hvilke Følger den har — og for det andet, at enhver Frihed, der medfører en væsentlig Fare for selve Demokratiets Bestaaen, eller Hindring for Opnaelsen af andre demokratiske Goder, er en højst betænkelig Sag. Den demokratiske Frihed maa ikke bringe Demokratiet og dets Udvikling i Fare, og hvor Hensynet til Sikring af Demokratiet kræver det, maa det ud fra et demokratisk Synspunkt være berettiget at begrænse Friheden. Ellers vilde Friheden kunne bruges til at ophæve sig selv, hvilket er urimeligt. Demokratisk Frihed er ikke Frihed til hvadsomhelst, men blot *Frihed til hvadsomhelst, der er foreneligt med Opretholdelsen af de demokratiske Goder*, herunder ogsaa den ved dette Hensyn begrænsede Frihed. Man kan derfor ikke uden videre sige, at Ophævelse eller Begrænsninger af visse Friheder altid er i Strid med Demokratiets Udviklingslinje eller Idé, men Spørgsmaalet bliver i hvert enkelt Tilfælde: er denne bestemte Frihed forenelig med Demokratiets Bestaaen og Videreudvikling eller er den saa farlig for Demokratiet, at den maa ophæves eller begrænses?

Trusel mod de genstridige.

Demokratiet er endnu langt fra gennemført, og mange Mennesker ønsker det kun gennemført til en vis Grad eller paa visse Omraader, medens andre rentud ønsker det afskaffet og erstattet med et mere eller mindre udemokratisk Styre. Overfor saadanne Tendenser er det, Demokratiet maa værne sig, dels ved at skaffe sig flere og flere oprigtige og forstaaende Tilhængere, dels ved at sikre sig Ledelsen af og Kontrollen med Samfundets Magtmidler, dels ved at vanskeliggøre de anti-demokratiske Tendensers Udvikling. Det første gøres formentlig bedst ved Oplysning om Demokratiets Goder i Forbindelse med en stadig videregaaende Gennemførelse af demokratiske Foranstaltninger, saaledes at flere og flere Samfundsborgere direkte erfarer disses Gavnlighed og Behagelighed. Tillige vil det sikkert være gavnligt at lære Folk at diagnosticere anti-demokratiske Tendenser saa tidligt, at de kan kvæles i Fødslen. Men dette er ikke tilstrækkeligt. Fordi der endnu bestaar saa mange udemokratiske Uligheder i Samfundet, vil Udligningen af disse i første Omgang ofte — virkelig eller tilsyneladende — medføre en Forringelse af de bedrestillede Kaar til Fordel for de ringerestillede, og de første vil derfor søge at hindre saadanne Udligninger. Til Gennemførelse af dem maa Demokratiet da anvende sine Magtmidler — enten blot som en Trusel mod de genstridige eller om nødvendigt ved at gøre Alvor af Truslen. Skønt Magten aldrig skaber Ret, saa viser Erfaringen dog, at Retten som Regel ikke kan hævdes uden Magt. Derfor er det saa afgørende vigtigt, at Samfundets Magtorganer staa paa Demokratiets Side, d. v. s. at Politit, Militær og Tjenestemandstand er oprigtigt demokratisk sindet, og ikke vil vige tilbage for at sætte deres Magt ind paa at gennemtvinge de demokratiske Foranstaltninger, der paa regelret Maade er vedtaget af Folket eller dets Repræsentanter eller som det, hvis ekstraordinære Forhold umuliggør en regelret Vedtagelse, paa anden Maade giver umiskendeligt Udtryk for Ønsket om. Herved kan det naturligvis ikke undgaaes, at der maa anvendes Magtmidler og Metoder, som ogsaa anvendes i udemokratiske Samfund, men det synes mig at bero paa en Misforstaaelse, hvis man af *den Grund* mener, at Demokratiet kompromitterer sig ved at anvende dem.

Humanitet ingen Hindring.

Skønt Humanitet er et Ideal, som bedst trives i demokratiske Samfund, og skønt human Tænke- og Handlemaade er en vigtig Støtte for demokratisk Sindelag, saa er der dog ikke nogen nødvendig Forbindelse mellem Demokrati og Humanitet, og der er intet selvmodsigende i, at Demokratiet behandler sine Modstandere haardt, hvis det ikke paa anden Maade kan sikre sin Eksistens og Trivsel. Herom er der vist ogsaa udbrædt Enighed, naar Talen er om Bekæmpelsen af Demokratiernes *ydre* Fjender, og det forekommer mig, at Forholdet er ganske det samme ved Bekæmpelsen af de indre.

Dette gælder ogsaa ved Bestræbelserne for at vanskeliggøre anti-demokratiske Tendensers Udvikling. Og navnlig maa de naturligvis bekæmpes indenfor Demokratiets Magtapparater: hvis Demokratiet ikke kan stole paa Politiet, Militæret og Tjenestemandstanden i det hele, saa svæver der et Damoklessværd over dets Hoved, og det kan miste Livet hvilket Øjeblik, det skal være. Derfor er det i Demokratiets Interesse at der renses ud for anti-demokratiske og notorisk upaalidelige Elementer indenfor de tre Magtorganer — mere som en Sikkerhedsforanstaltning end som Straf eller Hævn. Forholdet er jo ingenlunde det, at Demokratiets rolige og fredelige Udvikling nu er sikret. Tværtimod er Verden blevet inficeret med Krigens totalitære Tænke- og Handlemaader, og mange Tilhængere af de fascistisk-nazistiske Styreformere gaar sikkert og lurker paa en Chance til at tage Revanche efterhaanden som Efterkrigstidens Vanskeligheder melder sig og skaber Utilfredshed med de nuværende Regeringer. Derfor vil det være i Demokratiets Interesse at udnytte det øjeblikkelige Pusterum til at træffe effektive Foranstaltninger til dets egen Sikring. Maaske vil det være paakrævet at forbyde Statens og Kommunens Tjenestemænd i Funktion at drive anti-demokratisk Propaganda eller paa anden Maade bevidst at modvirke Demokratiets Udvikling. Ja, Situationen kan jo endogsaa blive saa faretruende for Demokratiet, at det maa afsætte Tjenestemænd, som tydeligt viser anti-demokratisk Sindelag, ligesom man af Hensyn til Nationens Sikkerhed maa afsætte Embedsmænd Holdning.

Demokratiets Ret: raat for usødet.

Om saadanne usædvanlige Foranstaltninger er nødvendige, maa naturligvis Folkets valgte Repræsentanter skønne over, og det er ikke min Hensigt i denne Artikel at fremsætte bestemte Meninger desangaaende. Derimod har jeg villet fremhæve, at det aldrig kan være udemokratisk at træffe skarpe Foranstaltninger, hvis disse med Rimelighed skønnes at være nødvendige for Demokratiets Bestaaen og Udvikling. Saalænge Kampen om Demokratiets Gennemførelse ikke er afgjort, er der intet udemokratisk i at anvende de for Sejren nødvendige Midler. Demokraterne kan ikke paa Forhaand fraskrive sig Retten til at sætte haardt mod haardt, og Diskussionen bør derfor ikke dreje sig om, hvilke Midler Demokratiet kan tillade sig at anvende, men kun om, hvilke Midler det i en given Situation er nødvendigt at anvende for at sikre dets Bestaaen og dets Udvikling. Til Afgørelse af Uenighed mellem Demokratiets Tilhængere *indbyrdes* er Oplysning, Forhandling og Afstemning de eneste tilladte Metoder; men overfor sine *Modstandere* maa Demokratiet have Ret til at give raat for usødet. Overfor Falskspillere har man ingen Forpligtelse til at overholde Spillereglerne, og truer de med at gaa over til Haandgribeligheder, maa man værge sig som man bedst kan. Maskinpestolangreb kan desværre ikke slaas tilbage med Stemmesedler.

ANTIDEMOKRATISK UDRENSNING

Det viser sig, at det er ikke saa ligetil med Udrensningen, som mange, ja, vel de fleste, har forestillet sig. De mange Indlæg »Frit Danmark« modtager om dette vigtige Spørgsmaal giver et ganske godt Indblik i, hvordan Udrensningsprocessen foreløbig synes at skulle forme sig — eller rettere *ikke* forme sig — indenfor offentlige Institutioner og private Virksomheder. Blandt de Breve vi har faaet, er et fra en Tjenestemand i Statsbanerne — og da dette Indlæg i mangt og meget synes at være typisk for den almindelige Tilstand, skal vi citere et Uddrag:

»Foreløbig er der stor Utilfredshed paa Statsbanernes Kontorer i Sølvgade: man er skadelig over, at Knutzen stadig gaar løs (den Mand har nu eengang krænk- ket os alle saa dybt ved sin Opræden under Besættelsen, at det aldrig vil kunne glemmes), og man begriber ikke et Ord af, hvordan det kan gaa til, at Hedegaard iført en Slags Halvuniform, Kedeldragt etc. stadig sees kørende rundt i Bil med Politiet fra Maglegaardsskole!«

Det hedder videre: »Som De ved, prøvede Afdelingschef Jyrdal at forhindre, at Skrivelsen fra Finansministeriet om Udrensning blandt Tjenestemænd cirkulerede paa Kontorerne, fordi det kunde give Anledning til »utidigt Angiveri«. Imidlertid er alle Tjenestemænd gjort bekendt med Skrivelsen, men Resultatet er ret ynkeligt: nogle smaa Folk er blevet indklagede og dermed fritaget for Tjeneste, medens alle de store Dyr, som i Besættelsesaarene Gang paa Gang forargede os alle ved deres Fratervisning og allfor vilige Imødekommenhed overfor Tyskerne, stadig sidder uantastede og uanfægtede paa deres Pladser.«

Med Brevskriveren fandt vi disse Forhold beklagelige, undersøgte Sagen nærmere og fandt ud af, at naar Tilstanden i Sølvgade er stivnet paa dette Tidspunkt, saa er det Tjenestemændenes egen Skyld: ingen vover at indklage de overordnede Embedsmænd af Angst for, at det før eller senere skal komme til at gaa ud over deres egen Stilling, i Fald den paagældende Embedsmand skulde blive frikendt og vende tilbage med sin gamle Magt i Behold. Anonyme Klager har man af let forstaaelige Grunde nægtet at tage Hensyn til — og hvad saa? Der staar man og stamper irriteret og vredladent paa samme Plet.

Det er menneskeligt, at en beskeden Tjenestemand viger tilbage for at risikere sin Fremtid, for at et almindeligt Anstændighedskrav skal ske Fyldest, men det er Pokkers uheldigt. Nu, *endelig*, er den længselsfuldt ventede Time oprunden, og saa lades den ubenyttet — i Statsbanerne som mange andre Steder.

Hvad er der da at stille op? Næppe andet, end at de Mennesker, der er fælles om Forargelsen, ogsaa staar enigt i Aktion, der skal ramme dens Aarsager. Naar praktisk talt alle Statsbanernes Tjenestemænd kunde blive enige om at skrive under paa Mistillidserklæringer til Knutzen og Hedegaard, saa kan fyrre, halvtreds eller hundrede vel ogsaa naa til Enighed, naar det skal gælde andre af Banernes højere Embedsmænd.

Hvis der er Spor Alvor i disse tusinde Gange fremsatte Krav om Udrensning, hvis Størsteparfen af det altsammen ikke bare er personlige Kævlerier, saa er det nu en uafviselig Pligt for de Utilfredse at lade Handling følge paa de harmfulde Ord.

Hvis Udrensningen i sin Start forvrides i antidemokratisk Retning, bliver det til dyb Skade for os alle. Det er jo ikke alene Ministre, der bærer Ansvar for, at en retfærdig Udrensning finder Sted; de har skabt Muligheden for, at det kan ske, men uden Støtte fra Folket, fra de mindre og de smaa Borgere kan intet udrettes. Tjenestemændene, Funktionærerne, de Underordnede maa gøre sig klart, at svigter de nu deres Ansvar, saa bliver det paradoksalt nok *dem*, der er med til at tilføje vor dyrebare Tro paa et nyt og bedre Demokrati, det første grimme Saar.

Partipolitisk Presse

Vi har fra Læsere i Aarhus modtaget en Række Udklip, der med al ønskelig Tydelighed viser et af de lokale Blade, »Demokraten«, Indstilling overfor Modstandsbevægelsen, der af den aabenbar føles som en Trusel mod Videreførelsen af Førkrigstidens hyggelige Forhold.

I »Demokraten« for 24. Juni findes bl. a. en Leder, hvori det hedder: »Der er indenfor Modstandsbevægelsen visse snævre Kredse, som søger at bruge Modstandsbevægelsens Navn og Indsats til Fremme af deres eget politiske Spil. Det gør de bl. a. ved at mistænkeliggøre og deklassere saa mange af vore kendte Personligheder som muligt. Den Spekulation skal ikke lykkes. Vort Parti (Socialdemokratiet, *Red.*) skal nok selv sørge for den fornødne Udrensning. Det har vi vist ved Nedsættelsen af den parlamentariske Kommission.« (!)

I samme Nummer offentliggøres et aabent Brev fra Prof. Løgstrup til Ledelsen af Modstandsbevægelsen i Aarhus, et ubehersket Angreb paa en af dens Mænd, Biskop Hoffmeyer. Iøvrigt opfordres Modstandsbevægelsen til at passe paa, at den ikke løber ud i en provinsiel Selvvelbehagelighed, uden Vilje og Evne til at se den førte Kamp og vor Situation i det hele taget ogsaa i et europæisk Perspektiv.

I en tredje Artikel nøjes man med at referere passende Uddrag af Taler af Hersholt og Knud Kristensen, hvor det fast-

slaas, hvad *Valget* og den »*henholdende Modstand*« har betydet for Danmarks Stilling i Dag.

Faa Dage senere, den 28. Juni 1945, skriver samme Blad en usædvanlig perfid Leder, der angriber Minister Mogens Fog paa Grundlag af et fejlagtigt Referat af hans Tale paa Skamlingsbanken.

Ministeren, der senere gennem Ritzaus Bureau udsendte et Dementi af dette Referat, udbad sig den 5. Juli et Udklip af det Nummer af Bladet, hvori Dementiet var anbragt, »da jeg ikke kan finde mig i at blive angrebet paa falsk Grundlag«. Mogens Fog tilføjede: »Jeg vilde finde det rimeligt og gavnligt for Tønen i offentlig Debat, om Bladet efter at have bragt mit Dementi havde undskyldt sin misvisende Artikel.« Hittil har Fog *ikke* modtaget Udklip, hverken af det ene eller det andet.

Men »Demokraten« har ufortrødent fortsat sine Angreb paa Modstandsbevægelsen. 6. Juli staar der i den ledende Artikel om Samraadet, der skal afløse Frihedsraadet, at det, naar Christmas Møller og Arne Sørensen fraregnes, kommer til at bestaa af Folk, der »ikke tidligere har gjort sig synderlig stærkt bemærket paa den politiske Arena — heller ikke naar det gjaldt at bygge og befæste Demokratiet.« Dette Citat til Belysning af Bladets totale Mangel paa Begreb om, hvad der er sket i Landet i Besættelsestiden og de Følger, det har draget efter sig.

Det er saa sandt, at de paagældende ikke har gjort sig politisk gældende — de har kun i al Beskedenhed sat deres Liv paa Spil i Kampen for Danmarks Befrielse og Demokratiets Bevarelse.

Den stakkels »Demokrat« har endnu ikke begrebet, at slikt *kvælficerer* sin Mand i det nye Danmark.

Om ikke »Demokraten«s Indstilling overfor Modstandsbevægelsen havde været typisk for en lang Række af de partipolitiske Blade, skulde vi ikke have omtalt Bladets Skriverier — men Vankundigheden er desværre ikke begrænset, og den skal ikke til Stadighed brede sig uimodsagt.

Efter at Krigen i Europa er holdt op, er Amerikas Krigsproduktion dalet med — 12 Procent. Det giver et lille Begreb om, hvad Kampen i Østen kræver og hjælper os til at fatte, at Verden ikke kan faa normale Tilstande, før ogsaa denne fjerne, men opslidende og ulykkebringende Krig er bragt til Ophør.

Dr. Nordborg, Chefen for U.N.R.R.A.'s nordeuropæiske Afdeling, sagde: Indenfor det muliges Grænser kan vi intet udføre. Kun ved umulige Anstregelser kan vi komme gennem Vinteren 45—46.

Han sagde ogsaa: Det er helt urimeligt, at de tyske Flygtninge ødelægger de danske Skoler — de hører hjemme i Østprøjsen, og der bør de føres hen.

DANSK UDENRIGSPOLITIK

Af Franz von Jessen

Nogle Bemærkninger til Udenrigsministerens Artikel

I sin Artikel »Dansk Udenrigspolitik« i *Frit Danmark*, dat. 29. Juni d. A., fremsætter Udenrigsminister Christmas Møller tre Udtalelser, som jeg vilde sætte Pris paa at faa Lejlighed til nærmere at omtale.

I

Ministeren skriver:

Sandheden er ... at de Angreb, som man i sin Tid rettede mod I. C. Christensen og Raben-Levetzau for ved Optantkommissionen af 1907 at have givet Alkald paa Danmarks Ret til Nordslesvig, var urigtige, og at Alkaldet i Virkeligheden gaar tilbage til Estrups Tid, i Vinteren 1878-79.

Det virkelige Forhold er imidlertid følgende:

Ved Fredstraktaten i Wien af 30. Oktober 1864 afstod Danmark til Prøjsen og Østrig bl. a. Hertugdømmet Slesvig. Ved Fredstraktaten i Prag af 23. August 1866 afstod Østrig sine i 1864 erhvervede Rettigheder til Prøjsen, der saaledes blev Enehersker i Slesvig. Dette skeete dog med det i Pragfredens femte Artikel udtrykkelig fastsatte Forbehold, at Hertugdømmets »nordlige Distrikter« skulde afstaaes til Danmark, saafremt Befolkningerne ved en fri Afstemning tilkendegav Ønske derom. Denne frie Afstemning blev ikke afholdt, og ved Traktaten i Wien af 11. Oktober 1878 enedes Prøjsen og Østrig om at sætte Pragfredens femte Artikel »ud af Kraft«.

Ministeriet Estrup (Udenrigsminister: Rosenørn-Lehn) førte derefter en Noteveksling med den tyske (prøjsiske) Regering i det Øjemed at formaa denne til at erkende, at de Forudsætninger, som 1866 havde ledet den til at underskrive Pragfredens femte Artikel, ogsaa efter Oktober-Traktaten af 1878 »endnu var tilstede«. Dette Forsøg mislykkedes, og af Notevekslingen fremgik, at Ministeriet Estrup ikke vilde hævde, at Pragfreden af 1866 — op-

rettet mellem Prøjsen og Østrig — hjemlede *Danmark* nogen Ret.

Det var altsaa *udelukkende* om Danmarks Stilling til Pragfredens femte Artikel, at Ministeriet Estrup's Noteveksling 1878-79 drejede sig.

Derimod indeholder den under Ministeriet I. C. Christensen (Udenrigsminister: F. Raben Levetzau) 11. Januar 1907 oprettede Optantbørn-Konvention i sin Indledning den danske Regerings udtrykkelige Anerkendelse af den prøjsisk-østrigske Traktat af 11. Oktober 1878, ved hvilken Pragfredens femte Artikel blev sat ud af Kraft, til Trods for at Danmark ikke var Part-haver i nogen af de to Prag-Traktater af 1866 og 1878. Desuden underskrev i

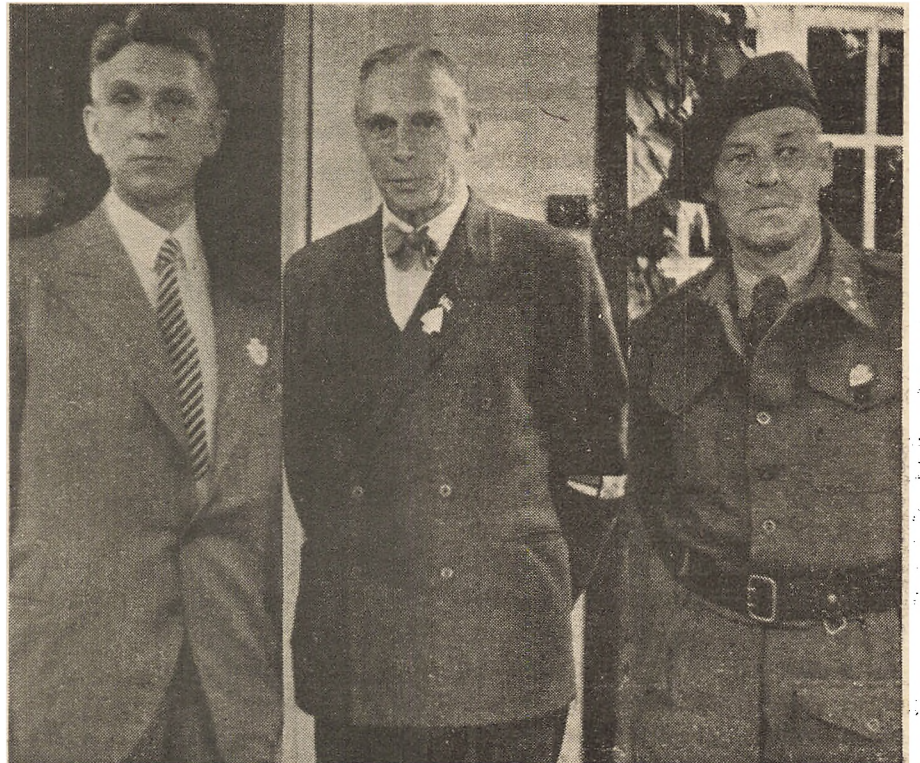
1907 den danske Regering paany Wien-freden af 1864 om Hertugdømmet Slesvigs Afstaaelse.

De to danske Regeringshandling i 1879 og 1907 var altsaa vidt forskellige saavel i Oprindelse som Omfang og Formaal.

II

Ministeren skriver videre:

Jeg mener ... at de voldsomme Angreb, som man fra bestemt politisk Side, da det var ufarligt, rettede mod I. C. Christensen for hans Lütken-Politik, er ganske uberettiget. I. C. Christensen søgte ved den Lejlighed at orientere sig, og dette lykkedes i Virkeligheden for ham. (Fortsættes Side 14)

Den norske Modstandsbevægelses Repræsentanter

blev modtaget af Kongen paa Sorgenfri. Fra venstre: Lektor Magnus Jensen, Højesteretsdommer Erik Solem og Kapltajn Ola Brandstorp, Leder af den norske Militærorganisation.

CHURCHILLS LANDSMÆND

Af Professor C. A. Bodelsen

Det mest slaaende Træk i Englands politiske Fysiognomi er Nationens mærkelige Evne til at forene en traditionel Konservatisme med en overordentlig stærk Radikalisme, naar Situationen gør det nødvendigt. En af de Ting, der gaar igen atter og atter i Landets nyere Historie, er, at en Statsmand gennemfører en eller anden Forholdsregel, som han eller hans Parti hidtil har betragtet det som en af sine Hovedopgaver at bekæmpe. Det var paa den Maade, Hertugen af Wellington gav Katolikkerne deres borgerlige Ligestilling med Protestanterne, at den konservative Fører Disraëli gennemførte en endnu mere demokratisk Valglov end den, de Liberale havde foreslaaet, og som hans Parti havde forkastet, og at Churchill, som før havde været den indiske Frihedsbevægelses mest prominente Modstander, tilbød Indien Dominion Selvstyre i 1942.

Det kommer af, at Englænderne i Politik er Realister. De er ganske vist konservative af Tradition; de har altid holdt af at fremstille deres Reformers som en Tilbagevendende til en formodet bedre Tilstand i Fortiden, og de reparerer hellere noget gammelt indtil Ukendelighed, end de laver noget helt nyt. Men de er næsten ganske fri for politisk Principrytteri, fordi de er meget mindre interesserede i Principper end i de Tilfælde, Principperne skal anvendes paa. Naar de mærker, at en Politik ikke kan gennemføres længere, kaster de den uden større Sorg overbord.

En anden Omstændighed, der bidrager til disse overraskende Omslag i engelsk Politik, er den, at Parlamentet og Politikerne holdes i Aande af en yderst vaagen Folkeopinion. Denne Opinion har lettere ved at indvirke paa den praktiske Politik, end Tilfældet er f. Eks. i Danmark, fordi det engelske System med Valg i Enkeltmandskredse skaber en nærmere Kontakt mellem

Rigsdagsmanden og hans Vælgere end hos os. Han maa holde sig i stadig Føling med sin Kreds, hvis han ikke vil risikere at blive forkastet ved næste Valg, og hans Vælgere har den Vane at tilkendegive deres Mening om vigtige Spørgsmaal ved Breve og Telegrammer til ham. I kritiske Situationer antager hans Post fra Valgkredsen Karakteren af en Syndflod.

Denne Opinion har altid og hos alle Partier et stærkt liberalt og humanitært

Præg. Englænderne kræver et vist Maal af Anstændighed af deres Regering, og dennes Politik maa ikke alene begrundes praktisk overfor dem, men ogsaa etisk. Fænomener som de tyske Jødeforfølgelser og Koncentrationslejre vilde være ganske utænkelige derovre under et hvilket som helst Regime, fordi Publikum simpelthen ikke vilde have fundet sig i dem og vilde have protesteret uden Hensyn til den dermed forbundne Fare.

Selv under store nationale Kriser, der som bekendt allevegne har en Tendens til at ensrette Opinionen, er der altid en meget stor Del af det engelske Publikum, der nægter at lade sig rive med, og som har Mod til at gaa mod Strømmen. Under Boerkrigen udgjorde Boervennerne f. Eks. en ikke ubetydelig Minoritet. De begyndte som isolerede politiske Kvævulanter, men endte med

at styrte Regeringen og give Boerne et Selvstyre, som forligte dem med Medlemskabet i Imperiet. Det er næppe for meget sagt, at den stærkeste Grund til, at Lloyd George maatte opgive Forsøget paa at undertrykke det irske Oprør i 1922, var den Omstændighed, at Publikum var blevet forarget og rystet over Troppernes Represalier mod Ierne. Det vilde omtrent svare til om en Folkstemning havde tvunget Hitler til at rømme Danmark efter Ødelæggelsen af Tivoli og Langeliniepavillonen.

I engelsk Politik mødes den gamle aristokratiske Tradition, som er en Arv fra det 18. Aarhundrede, og en folkelig humanitær og liberal Ideologi, som i sin Oprindelse er religiøs og middelklassepræget, med hinanden i en fælles Uvilje mod alt, hvad der ligner den pansrede Næves Politik. Folk af den gamle Gentlemanstype finder det vulgært at spille med Musklerne og rasle med Sablen, jævne Folk finder det umoralsk, og de intellektuelle latterligt. I denne Henseende ligner Englænderne i Virkeligheden Amerikanerne, skønt de i Modsætning til dem ikke plejer at formulere deres Idealer, men handler efter dem næsten pr. Instinkt.

Overhovedet er det, der slaar En næst i Samkvemmet med den enkelte Englænder, en vis Blidhed og Sagtmodighed. De holder ligefrem af at anstille sig en Smule generte og forsagte, hvad enhver kunde overbevise sig om ved at lytte til B. B. C.s Interviews med Flyvere og Commando-Soldater. Folk, der lige havde bombarderet Berlin eller vadet i Land i Normandiet, fortalte om deres Oplevelser i en egen bagatelliserende Tone, som om det ingenting var. Hæle Bedriften reduceredes i Reglen til en Række tekniske Enkeltheder: og saa fik vi Haleroret skudt af, og der gik Ild i den ene Motor, men saa lavede Smith (en uforstaaelig højteknisk Beskrivelse følger), og saa kom vi hjem alligevel.

Man kan tale med en Englænder i timevis, før han lader skinne igennem, at han er Ekspert paa det Emne, man letsindig har bragt paa Bane, og det er karakteristisk, at mens Skandinaver og Tyskere elsker at demonstrere, at de er flittige og har travlt, ynder Englændere at opretholde en Fiktion om, at de egentlig ikke bestiller noget, til Desorientering for lettroende Udlændinge.

Refusal to admit defeat (Vægning ved at erkende Nederlaget) — en karakteristisk Tegning af Pont fra »Punch».

Denne Sagtmodighed har i det hele taget sikkert bidraget til at give fremrædede Iagttagere et helt forkert Indtryk af, hvad Englænderne kan. Vi har — eller havde før vor egen Frihedskamp — svært ved at forestille os, at praktiske, dygtige og modige Folk ikke ter sig med en vis militær Schneidigkeit. Vi var før Krigen tilbøjelige til at anse militær Dygtighed for uadskillelig fra en stram Holdning og en brøsig Tone. Jeg husker endnu min egen Overraskelse ved mit første Møde med Tønen i den engelske Hær. Paa en Cykletur kom jeg ind mellem nogle Sol'dater, som holdt Øvelser paa Salisbury Plain. En Officer kom løbende hen imod os for at genne os væk, og jeg imødesaa i min Uerfarenhed en Scene af den Slags, der vilde have udspillet sig de fleste Steder paa Fastlandet, hvor Manden, blaa i Hovedet af Raseri, vilde have brølet til os hvad Fanden vi bildte os ind o. s. v. o. s. v. Den engelske Officer standsede foran os, gjorde Hønløshed, og bad os i en Tone, som om vi var hans Gæster ved et Selskab, om vi havde noget imod at trække lidt ud til Siden. Vi maatte undskylde, men det var lidt generende for hans Folk, at vi cyklede lige foran deres Granatkastere.

I England er Patriotismen noget, som kun Demagoger og den simplere Del af Pressen stiller til Skue. Dannede Men-

nesker taler overhovedet ikke om den, bortset fra at de intellektuelle holder af at gøre Nar af den. Alligevel er den ogsaa derovre en Kraft, som det vilde være farligt at undervurdere. I Krigstid har den altid aabenbaret et Fond af Offervilje, Uegennytte og Udholdenhed, som har ført Landet til Sejr. Det var Englands store Tragedie efter den forrige Krig, at det økonomiske Demokratiske Idé endnu ikke var trængt saa stærkt igennem, at der kunde trækkes paa dette Fond ogsaa til Løsning af Fredens Problemer. Men de mellemliggende 25 Aar er ikke gaaet spurlost hen over Landet. Maaske lykkes det den gang. Sikkert er det, at denne under normale Forhold næsten skjulte Patriotisme og den liberale og humanitære Idealisme er to Faktorer, som for en stor Del vil komme til at bestemme Englands fremtidige Politik.

I Tredive hærgede Arbejdsløsheden alle de Lande, hvis Økonomi var opbygget helt eller hovedsageligt paa privat-økonomisk Grundlag, hvorimod de totalitære Stater efter Krigsproduktionens Igangsættelse og det socialistiske Rusland drog Nytte af hele Befolkningens Arbejdskraft. Under Krigen har den nationale Nødvendighed draget al Arbejdskraft ind i Produktionen i alle krigsførende og besatte Lande. Der er saaledes ført et praktisk Bevis for, at den socialistiske Stat ikke kender til Arbejdsløshed, og at fuld Beskæftigelse ogsaa kan opnaas i det paa privat Ejendomsret hvilende liberale Samfund, naar Staten udstyres med de fornødne Magtmidler til at lede Produktionen i een bestemt Retning.

Efter Nedkæmpningen af de totalitære fascistiske Stater er Problemet derfor i alle Lande uden for Rusland, om fuld Beskæftigelse kan skabes inden for det bestaaende økonomiske Samfundssystem, eller — hvis dette ikke kan ske — hvilke Ændringer der maa gennemføres for at naa det eftertragtede Maal.

Den stærke Modstand mod det socialistiske Samfundssystem, særlig i de angelsachsiske Lande, skyldes først og fremmest, at det anses for at være uforneligt med økonomisk og politisk Handlfrighed, og at det ikke sikrer en stadig økonomisk Fremgang. Derfor er det et vigtigt Spørgsmaal for Socialismens Modstandere, om den fulde Beskæftigelse kan skabes samtidig med, at disse Fordele bevares; og kan de ikke det, hvor store Indskrænkninger i de nævnte Frihedsgoder vil saa være nødvendige? Det skal for Fuldstændighedens Skyld tilføjes, at Socialismens Tilhængere ikke godkender denne Problemstilling. Dels er det for dem et Spørgsmaal, om ikke Befolkningens Flertal faktisk nyder større Frihed i det socialistiske end i det liberale-privatkapitalistiske Samfund, dels synes de økonomiske Fremskridt i mange kapitalistiske Lande at have været meget lidt bevendt i de sidste Aartier, netop paa Grund af Arbejdsløsheden.

Den første Beveridge-Plan.

Der er derfor ikke Tvivl om, at det Spørgsmaal, som *William H. Beveridge* har taget op i sin Bog med Tittlen: »Fuld Beskæftigelse i et frit Samfund« (London, Nov. 1944), er af brændende Interesse for alle politisk og økonomisk interesserede Mennesker. Beveridge undersøger i Bogen fortrinsvis de økonomiske Muligheder for at skabe fuld Beskæftigelse i Efterkrigstidens England. Danske Samfundsformer ligner imidlertid de engelske saa meget, at Besvarelsen ogsaa har stor Betydning som Bidrag til den Beskæftigelsesdiskussion, der vil blive ført her hjemme i den kommende Tid.

Som Formand for en Regeringskommission afgav Beveridge personligt, men bistaaet af sagkyndige Regeringsrepræsentanter, i November 1942 en Betænkning om en Reform af den engelske Sociallovgivning. Reformen tilsigter at skabe social Sikkerhed for enhver af Landets Borgere hovedsagelig gennem et udviklet og omfattende socialt Forsikringssystem Den engelske Regering har

FRIHEDEN UDEN ARBEJDS- LØSHED

*Ekspeditionssekretær, cand. polit.
Viggo Kampmann skriver om den
engelske Nationaløkonom Beve-
ridge's Værk: Fuld Beskæftigelse i
et frit Samfund.*

senere paa Grundlag af Betænkningen fremsat Lovforslag om disse Spørgsmaal. Denne første Beveridge-Plan hvilede paa tre Forudsætninger: 1) Pengehjælp til Familier med 2 Børn og derover, 2) Gratis Lægehjælp og Hospitalsbehandling og 3) en jævn god Beskæftigelse uden Perioder med Massearbejdsløshed. Senere har den engelske Regering taget alle tre Spørgsmaal op til Undersøgelse, og om Beskæftigelsespolitikken er udgivet en Hvidbog, i hvis Udarbejdelse Beveridge imidlertid ikke har deltaget.

Hans Værk er saaledes fremkommet som en privat Betænkning fra Forfatteren om hele Beskæftigelsesproblemet, og naar den korte Tid, der har staaet til Beveridge's Raadighed, tages i Betragtning, maa Resultatet — selv om andre Økonomer har bistaaet Forfatteren — fylde en med Beundring. I en blændende Stil og med Ensidighedens Ildhu føres Undersøgelserne igennem, og Mulighederne opstilles for en Løsning af Beskæftigelsesproblemet.

Følgende Skitsering af Bogens Hovedindhold er kun at betragte som en Appetitvækker, det maa iøvrigt haabes, at Bogen snart foreligger paa det danske Marked.

Beveridge foretager i sin Indledning en omfattende og grundig Analyse af Beskæftigelsesforholdene i England før 1914 og imellem de to Krige. Konklusionen er, at Arbejdsløsheden før 1914 fortrinsvis skyldtes Konjunkturbevægelserne og daarlig Organisation af Arbejdsmarkedet, hvorimod Beskæftigelsen i 30'erne laa ringe selv under Højkonjunkturen Den store Arbejdsløshed mellem de to Krige maa derfor skyldes et andet Forhold. Beveridge peger her paa den konstant for lave Efterspørgsel efter de Varer og Tjenesteydelser, som Arbejderne leverer.

Beveridge's Hovedtese bliver derfor, at Efterspørgsten til Stadighed maa holdes paa et saa højt Niveau, at fuld Beskæftigelse naas, og da Staten har Ansvaret for en heldig Løsning af Beskæftigelsesproblemet, maa det blive Statens Opgave at holde Borgernes Efterspørgsel paa dette høje Niveau. Det er altsaa efter Beveridge's Mening ad finanspolitisk Vej, Staten skal løse Beskæftigelsesproblemet. Ved at socialisere Efterspørgsten, ikke Produktionen, mener Be-

veridge at kunne bevare en Produktion, der er baseret paa privat Ejendomsret, men reguleret af Staten.

Herved mener Beveridge ogsaa at opnaa Mulighed for at løse Beskæftigelsesproblemet i et frit Samfund. For at forstaa dette er det vigtigt at understrege, hvad han anser for karakteristisk for et frit Samfund. Beveridge lægger ikke alene Vægt paa de sædvanlige politiske Frihedsrettigheder og paa Mulighederne for at tilvejebringe et Regeringsskifte ved fredelige Midler, men særlig paa Retten til frit at anvende Indkomsten. Retten for private Borgere til at eje Produktionsmidler og beskæftige andre Borgere mod Løn hører derimod efter Beveridge's Mening ikke til de absolut nødvendige Frihedsgoder, fordi denne Ret aldrig har kunnet udnyttes af mere end et Mindretal af Befolkningen. Man vil heraf forstaa, at Beveridge ikke uden videre kan tages til Indtægt for liberale Synspunkter efter sædvanlig dansk Opfattelse.

Tre Procents Arbejdsløshed vil altid eksistere.

Den fulde Beskæftigelse, Staten skal tilvejebringe gennem Opretholdelse af Købekraften, omfatter ikke 100 pCt. af den arbejdsduelige Befolkning. En vis minimal Arbejdsløshed vil altid eksistere, og det vil kræve uoverkommelige Anstrengelser at undgaa den. Beveridge anslaaer denne uundgaaelige Arbejdsløshed til 3 pCt. En Procent for hver af følgende Aarsager: 1) klimatiske og sæsonmæssige Forhold, 2) Overflytninger fra Arbejde til Arbejde og 3) økonomiske Variationer i Forholdet til Udlandet. Spillerummet mellem disse 97 pCt.'s Beskæftigelse og de 86 pCt.'s gennemsnitlige Beskæftigelse, som var det normale i England før Krigen, kan kun udfyldes ved en Forøgelse af Produktionen med ca. 1/8. Dette vil igen betyde en omtrent tilsvarende Forøgelse af Nationalindkomsten.

Hvis Staten skal forøge Købekraften, saa denne Produktionsforøgelse skal fremkomme, maa det gamle Princip om, at Statens Indtægter og Udgifter saa vidt muligt skal være lige store, forlades. Staten kan ikke nøjes med at variere de offentlige Arbejder i modsat Tak! med Erhvervslivets Investeringer, hvis der stadig under Højkonjunkturen er en ret stor Arbejdsløshed. Der opnaas da blot en jævnere, men stadig for lav Beskæftigelse. Staten maa ved Statsbudgettets Udarbejdelse sikre, at Udgifterne holdes paa et saa højt Niveau, eller at Skatterne nedsættes saa meget — eventuelt en Kombination af disse Ting — at Befolkningen har tilstrækkelig Købekraft til at efterspørge saa mange Varer og Tjenesteydelser, at Efterspørgslen efter Arbejdskraft stadig er større end Udhudet, d. v. s. at der hersker fuld Beskæftigelse.

Beveridge nævner tre Muligheder: 1) Forøgelse af offentlige Udgifter med uforandrede Skattesatser, 2) Forøgelse af offentlige Udgifter og samtidig almindelig Forhøjelse af Skatterne, saa Balance opnaas paa Budgettet, og 3) uforandrede Udgifter men nedsat Beskatning.

Ved Taleksempler belyser Beveridge Virkningen af disse Metoder paa den engelske Nationalindkomst i 1938. Særlig kan nævnes, at efter Beregningen betyder en Forøgelse af Nationalindkomsten i England med 100 Mill. £, at Statens Indtægter forøges med 27 Mill. £, Forbruget med 49 Mill. £ og Opsparingen med 24 Mill. £, alt under Forudsætning af uforandret Balance overfor Udlandet.

Metode 1, hvorefter de offentlige Udgifter forøges, kan baade betyde større offentlig og større privat Virksomhed. Hvis Udgifterne til Understøttelser eller offentlige Lønninger forøges, vil dette føre til et større privat Forbrug og maaske ogsaa større privat Investering. Forøges derimod de offentlige Udgifter til Skolevæsen og Sygehuse o. lign., betyder Udgiftsforøgelsen et større kollektivt Forbrug og eventuelt større offentlig Investering, og det sidste vil ogsaa være Tilfældet, hvis Pengene direkte benyttes til Bygning af offentlige Værker eller Transportanlæg.

Efter Metode 2 vil Virkningerne være de samme for de offentlige Udgifters Vedkommende, men maa være saa meget desto større for at dække den Nedgang i det private Forbrug og den private Investering, som den samtidige Skattestigning vil medføre.

Endelig betyder Metode 3 uforandret offentlig Virksomhed ledsaget af en betydelig Forøgelse af det private Forbrug og en mindre Forøgelse af den private Investering.

Efter Metoderne 1 og 3 forudsættes det, at Staten i første Omgang dækker Underskudet ved at laane i Landets Centralbank, og at denne ikke i den Anledning formindsker Købekraften iøvrigt. Staten vil senere kunne dække en Del af sit Laan i Centralbanken ved de øgede Skatteindtægter, som den større Beskæftigelse fører til. Resultatet vil i alle Tilfælde blive større Beskæftigelse og Indkomst, men ogsaa større Efterspørgsel efter udenlandske Varer.

Hvorledes hindre inflatorisk Indflydelse?

Vigtigere Indvendinger mod den finanspolitiske Løsning af Beskæftigelsesproblemet er, at Pengeløn og Priser vil vise Tegn til fortsat Stigning, hvis Købekraftsforøgelsen ikke bremses, naar den fulde Beskæftigelse er naaet. Det vil være meget vanskeligt at holde Købekraften netop i den passende Højde. Beveridge er selv klar herover, men gaar ejendommeligt hurtigt hen over disse Problemer vedrørende Reguleringen af Løn og Priser under den økonomiske Politik, der anbefales i Bogen. Dette er saa meget desto mærkeligere, som man har det Indtryk, at Beveridge netop betragter Arbejdernes og Arbejdsgivernes Organisationsret og Ret til at forhandle og eventuelt strejke og lockoute som et Frihedsgode, der helst skulde bevares.

Den konstante høje Beskæftigelse vil imidlertid give Arbejderne forøget Styrke i deres Krav om højere Lønninger, og uden Priskontrol vil stadige Lønforhøjelser føre til stadige Prisforhøjelser. Selv

om det skulde være muligt gennem en effektiv Priskontrol m. v. at hindre en inflatorisk Udvikling, vil Arbejdernes Stilling under fuld Beskæftigelse antagelig blive saa stærk, at de vil kunne kræve en større og større Andel af Produktionsresultatet. Godkendes Kravene, vil Arbejderne inidlertid efterhaanden erhverve saa store Dele af Produktionsresultatet, at det Incitament, som Driftsherrerne kræver under Privatkapitalismen, vil forsvinde, og Produktionen atter hæmmes, saa Arbejdsløshed opstaar.

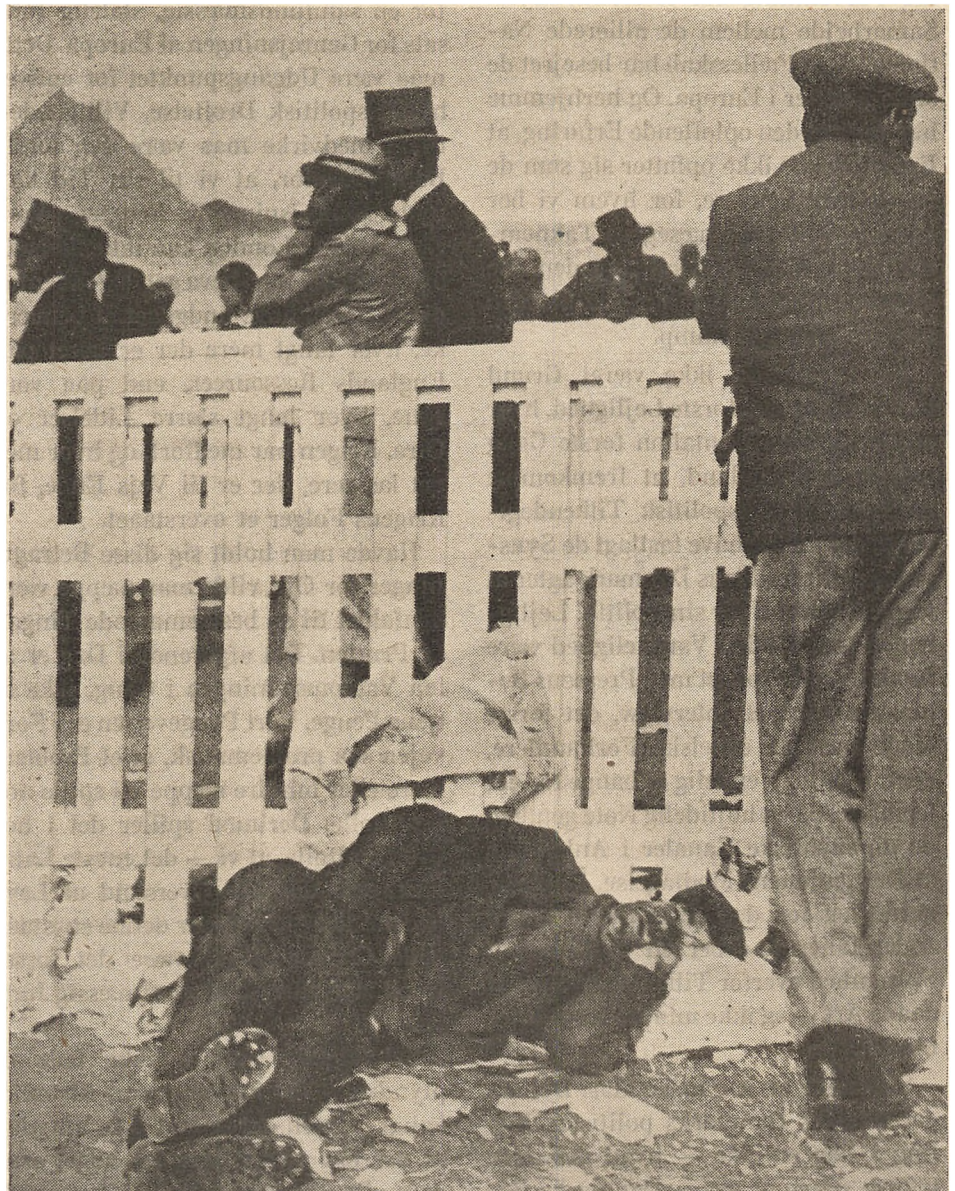
Er denne Konklusion rigtig, betyder det, at Beskæftigelsesproblemet ikke fuldt ud kan løses inden for et liberalt, privatkapitalistisk Samfund. Aarsagen vil være, at fuld Beskæftigelse vil føre til en Indkomstfordeling, som vil være uforenelig med Forudsætningerne for dette Samfundssystem. Muligvis kan dog tænkes en saa stærk Pris- og Lønkontrol, at den skitserede Udvikling kan hindres, men hvad er der saa tilbage af Arbejdernes og Erhvervslivets Frihed?

Den økonomiske Løsning af Beskæftigelsesproblemet, som Beveridge gør sig til Talsmand for, ser fra en teoretisk

Synsvinkel særdeles tiltalende ud, men det forekommer tvivlsomt, om der vil kunne skabes politiske Forhold, hvorunder Løsningen kan anvendes. Beveridge's Bog er mere overbevisende i økonomiske end i politiske Ræsonnementer.

Tilbage staar Spørgsmaalet, om der er andre Muligheder for at løse Beskæftigelsesproblemet paa »liberalt« Grundlag, eller om man skal foretrække en statsreguleret Økonomi med Fare for Udnyttelse til Fordel for en enkelt Klasse, maaske skiftende Klasser, eller endelig en socialistisk Samfundsordning?

Endelig vil maaske mange foretrække en delvis Løsning af Beskæftigelsesproblemet suppleret med en virkelig Hjælp til de arbejdsløse og eventuelt med mindre Arbejdstid for de arbejdende Klasser. Det maa jo ikke glemmes, at en Del af det socialt uheldige i Arbejdsløsheden ligger ikke i den tvungne Lediggang, men i den reducerede Indtægt og Følelsen af at være tilovers. Saa længe Beskæftigelsesproblemet ikke er løst til Bunds, vil det i alle Tilfælde være rimeligt at sætte ind overfor disse ødelæggende Virkninger af Arbejdsløsheden for den enkelte Person.

Væddeløb i Ascot — de sociale Forhold i England trænger til Forbedring.

VORE FORHANDLINGER I LONDON

(Fortsat fra S. 3)

Det er ligeegyldigt, hvor Fejlen ligger. Det graverende er, at et saadant Indtryk overhovedet kan opstaa.

Enhver, der i de sidste Maaneder har haft Lejlighed til at læse engelske Blade og Tidsskrifter og drøfte politiske Spørgsmaal med Englændere af de forskellige politiske Afskygninger, maa være blevet slaaet af den dødsens Alvor, hvormed England har gennemført Krigen, og hvormed Englænderne griber om Tidens utallige uløste Spørgsmaal. Dernæst vil man have bemærket, at hele Krigens Udvikling har bibragt Englænderne, der jo altid tidligere har været noget skeptiske overfor Fremmedes forstandsmæssige og navnlig moralske Evner, en bemærkelsesværdig Forventning om et fortsat loyalt Samarbejde mellem de allierede Nationer, der i Fællesskab har besejret de onde Kræfter i Europa. Og herhjemme har vi gjort den opløftende Erfaring, at Englænderne ikke opfatter sig som de højsindede Befriere, for hvem vi bør kaste os i Støvet i næsegrus Taknemmelighed, men derimod som den ene allierede Nation, der har hjulpet den anden i en ulige Kamp.

Havde der da ikke været Grund til ved denne den første Lejlighed, hvor en dansk Repræsentation første Gang optraadte i England, at fremkomme med en udenrigspolitisk Tilkendegivelse, der kunde have fastlagt de Synspunkter, Fremtidens Danmark agter at lægge til Grund for sin Politik. Lejligheden kunde uden Vanskelighed være fundet — en Frokost med Pressens Repræsentanter, et Interview, det første Møde med de engelske Forhandlere, eller, hvis man endelig er bange for det formløse, da en højtidelig Note gennem de diplomatiske Kanaler i Anledning af Delegationens Modtagelse. Englænderne, og for den Sags Skyld ogsaa Amerikanerne, røber en hidtil uvant Følsomhed overfor Tilkendegivelser af denne Art — og ikke mindst deres Udeblivelse.

Stillingen er jo ganske klar. Det afgørende for Danmarks politiske Stilling i Dag er ikke — hvad desværre mange synes at tro — Danmarks Be-

frielse fra den tyske Besættelse, men Danmarks Optagelse i de allierede Nationers Rækker. At dette betyder et definitivt Brud med den gamle Neutralitetspolitik, som jo under alle Omstændigheder er afgaaet ved en endelig Død, er maaske en vanskelig Mundfuld for vore gamle Politikere at sluge, men ned maa den. Og naar den er kommet ned, vil det maaske gaa op for dem, at Konsekvensen maa være en ubrydelig Solidaritet mellem de store og smaa allierede Magter, der i Fællesskab, hver paa sin Maade, har været med til at knuse den teutonske Terror. Denne Solidaritet hører ikke op med Tysklands Fald. Det er først nu, den begynder. Det er ikke gjort med at samle ind af vor Overflod til Hollands Børn, Norges Folk og vore andre Venner. Den private Indsats, selvom den er nok saa stor og prisværdig, kan ikke fritage os for en samfundsmæssig, statslig Indsats for Genrejsningen af Europa. Dette maa være Udgangspunktet for enhver handelspolitisk Drøftelse. Villigheden til al medvirke maa være den første Betingelse for, at vi til sin Tid kan nyde Genrejsningens Frugter. Vore Delegerede i London kan ikke, hvis de overhovedet har bevæget sig udenfor deres Hotel, have undgaaet at bemærke, hvor langt mere der er tæret paa Englands Ressourcer, end paa vore egne, hvor langt større Lidelser og Ofre, Krigen har medført, og hvor meget længere, der er til Vejs Ende, før Krigens Følger er overstaaet.

Havde man holdt sig disse Betragtninger for Øje, vilde man næppe være henfaldet til en beskæmmende Ting og Prutten. Det afgørende i Dag er at faa Vareomsætningen i Gang, ikke at tjene Penge. Vort Pengevæsen er i Forvejen saa problematisk, at et Problem mere eller mindre næppe vil spille nogen Rolle. Derimod spiller det i høj Grad en Rolle, at vi — det eneste Land i Europa, der har Overskud af Levnedsmidler — udnytter denne enestaaende Chance til at være det første Land, der yder en eksportmæssig Indsats.

Selvfølgelig skal vi ikke lade os plyndre — det har vi prøvet tilstrækkeligt — men det er end ikke antydnet, at der har været Fare for noget saadant. Det Spørgsmaal, der har voldt

Delegationen Vanskeligheder i London, er et rent internt Anliggende, nemlig Fordelingen af Byrden ved en eventuel Forskydning mellem Importpriser og Eksportpriser. Dette er et Spørgsmaal, der maa løses herhjemme, og som vi simpelthen ikke kan være bekendt at bringe ind i Forhandlingerne med vore allierede.

En anden Sag er, at Landet under den nye politiske Konstellation i Europa, indtil de handelspolitiske Linier er afklaret, og ikke mindst under den gamle og stadig vedvarende Trusel fra vore Konkurrenter i de britiske Dominions, maa holde alle Muligheder for Samhandel aaben, og derfor ikke bør binde vor Eksport for en længere Fremtid, men saavidt man kan forstaa er det slet ikke her, Skoen har trykket.

Maatte man engang herhjemme naa til den Erkendelse, at med Englændere kan man kun forhandle frugtbart, naar man forstaa dem, naar ens egne Standpunkter er klare, og naar man kan lægge sine Kort ærligt paa Bordet.

Grænsen

Fra Sven Clausen har vi modtaget:

Ved spørgsmålet om en eventuel grænsflytning må man ikke forbyde at den danske kultur ikke godt kan ta mere tysk islæt dersom den skal vedbli at være nordisk. Historien viser at tyskerne altid har været de stærkeste i sammenstødet *ogsd kulturelt*. Til eksempel er språget i Holsten ikke blevet det fjerneste påvirket af dansk, medens hele Sydslesvig er blevet tysktalende. Og språget i hele det øvrige Danmark går man ikke for nær ved at kalde halvtysk. Får vi nu atter en invasion av 300.000 tysktalende danske, som uden tvivl i løbet av 20 til 30 år vil sidde i nøgleembederne, fordi de systematisk er opfostret til at gå deres overordnede under øjnene, så vil det betyde et nyt alvorligt halvtysk drag i *hele* den kommende danske generation, hos *alle* danske av kommende generation, ogsaa våre egne børnebørn. Det vil komme til at røre språget, tænkemåden, opfatningen av kvinden, politisk kultur, forestillingerne om hvad man kan tillade sig og ikke kan tillade sig i det offentlige liv, begreperne om hvad der er flot; dommen over hvad der er vittigt, og hvad der er god og hvad der er dårlig poesi, synet på klædedrakten, på embedsmandens stilling til folket, tankerne om svigermødre, om jøder, om søndagsryttere, om grævlingehunde, om litteratur, kort sagt det vil spores overalt.

Valgretsaldere

Dansk Udenrigspolitik (fortsat fra Side 7)

Hermed maa være sigtet til de Forhandlinger om det politiske Forhold mellem Tyskland og Danmark, der i Perioden omkring Optantbørn-Konventionen af Januar 1907 førtes i Berlins del af Kaptajn L. C. F. Lütken som Konseilspræsident og Forsvarsminister I. C. Christensen's Udsending, dels personlig af Udenrigsminister, Grev Raben Levetzau. — Under disse Forhandlinger faldt bl. a. følgende Udtalelser:

Til den tyske Generalstabschef, General Helmuth v. Moltke, udtalte Kaptajn Lütken 28. Marts 1907, at den danske Regering efter moden Overvejelse var naaet til det Resultat, at i Tilfælde af en Krig mellem Tyskland og England »vilde Danmark ubetinget stille sig paa Tysklands Side«.

Faa Maaneder tidligere (20. November 1906) havde den danske Udenrigsminister personlig til den tyske Statssekretær for udenrigske Anliggender udtalt, at »det for ham som for enhver tænkende Politiker i Danmark var hævet over enhver Tvivl, at Danmarks nøjeste Tilslutning til Tyskland var den eneste rigtige Politik for hans Land«.

Saaledes kan det fra den danske Regerings Side ikke udelukkende have drejet sig om en Orientering, der oven i Købet skulde være lykkedes.

III

Ministeren skriver endelig:

Til Trods for, at Danmark havde ført en Neutralitetspolitik under den første Verdenskrig, som mange paastod var tysk-orienteret eller med Hældning til tysk Side, fik vi straks efter Sejren Tilbud om at faa en meget større Del af Slesvig tilbage, end vi ønskede ...

Hertil vil jeg bemærke, at Paastanden om, at de i 1918 sejrriige allierede Magter (Frankrig, Storbritannien og U. S. A.) skulde have gjort Danmark Tilbud om Generhvervelse af en større eller endog *meget større* Del af Slesvig, end vi selv havde ønsket, er uden Hjemmel.

De sejrriige Magter har aldrig paa noget Tidspunkt før, under eller efter Fredsforhandlingerne tilbudt os anden Del af Slesvig end den, som kunde tilfalde os gennem en fri Folkeafstem-

ning. Den danske Regering (Ministeriet Zahle med Erik Scavenius som Udenrigsminister) havde til Sejrherrernes Fredskonference indgivet Anmodning om, at der i Slesvig maatte blive afholdt een Slags Folkeafstemning i Nordslesvig og en anden Slags Folkeafstemning i Mellemslesvig. Uden Prutten opfyldte Sejrherrerne disse Ønsker, nøjagtig som de var fremsat. Men i Udkastet til Fredstraktaten havde de ganske vist udvidet *Folkeafstemnings-Omraadet* til ogsaa at omfatte Sydslesvig, idet de ønskede een Gang for alle at faa det nationalpolitiske Problem i Sønderjylland løst til Bunden. Da der imidlertid fra den danske Regerings Side rejstes en voldsom Agitation mod denne sydslesvigske Folkeafstemning, lod de sejrende Magter den bortfalde, saa den ikke findes i den endelige Fredstraktat.

Det ejendommelige i denne Sag er

derfor ikke Frankrigs, Englands og U. S. A.s Holdning, men Danmarks. Thi Protesten mod Folkeafstemningen i Sydslesvig — og kun om en Folkeafstemning var der Tale — kom fra den danske Regering og dens Tilhængere, som fra første Færd med fuld Føje havde gjort gældende, at Sydslesvigerne var Tyskere — undertiden blev endog tilføjet: danskfjendtlige Tyskere. Hvilke gyldige Grunde Zahle, P. Munch og Erik Scavenius havde til at modsætte sig, at en Folkeafstemning kom til at godtgøre deres Opfattelses Rigtighed, kan ikke oplyses, da ingen saadan nogensinde er fremført.

Men andet allieret Tilbud end dette om en Folkeafstemning i den sydligste slesvigske Zone har den danske Regering ingensinde haft Lejlighed til at afslaa.

4. Juli 1945.

Franz v. Jessen.

Vi vil se nye Ansigter

I det udmærkede Foredrag, Museumsdirektør, Dr. Poul Nørlund forleden holdt i Radioen, sagde han bl. a.:

»Men vi faar jo ikke derfor fat paa alle dem, der har lusket, mange af dem har i Tide reddet sig over paa den anden Side. Det vigtigste er ikke, at vi faar en Del Forbrydere afstraffet, men at vi faar de bedste Mænd frem i Forgrunden. Kloge, stærke og fordomsfrie Mænd paa de rigtige Poster, ikke blot paa de politiske Poster, men lige saa vel og maaske endnu mere paa de administrative. Der er mange af den gamle Tids erfarne Mænd, som vi fortsat har god Brug for, men vi vil se nye Ansigter imellem dem. Demokratiet skal ogsaa kunne taale Folk med skarpe Kanter, naar blot det er Folk, som formaar at se paa Helheden, paa Folkets Vel, i Stedet for paa deres egen Fordel. Saa vil Demokratiet faa den Forryngelse, som det trænger til.«

Professoren sagde videre:

»... og siden, da vi kom ind i den aktive Modstand, var det Frihedsraadets kloge og handlekraftige Folk, som forstod at sige det rette Ord i det rette Øjeblik. Men vi skal heller ikke glemme de mange, hvis Navne vi aldrig vil erfare, som virkede paa Arbejdspladser og Kontorer eller i Hjemmet, mange Kvinder var der, som virkede gavnligt paa deres Mænd. Mænd har saa travlt med deres Arbejde og tænker saa meget paa deres Forretninger og deres Hensyn. De bliver ofte afstumpede, særlig de ældre. Kvinderne føler tit mere Forargelse, og det skulde der til. Og Tro skulde der til,

Tro paa Fremtiden. Det er denne Tro, vi maa bringe videre ind i den ny Tid.«

Walther Reuther, U. S. A.s Arbejderpartis økonomiske Konsulent, har fremsat en interessant Plan for Produktionens Overgang fra Krig til Fred. Han vil have Lønningerne hævet betydeligt, mens Priserne ikke maa røres.

Reuther hævder, at den opsparede Krigsfortjeneste og 10 pCt. af den Merindkomstskat, der er opkrævet, kan være en Sikkerhedsreserve, der svarer til syv Aars Førkrigs-Fortjeneste. Disse Beløb skal stilles til Raadighed for Finansieringen af fuld Fredstidsproduktion, saa snart Tilstandene tillader det. Og i Løbet af to Aar vil Købekraften, takket være de forhøjede Lønninger, være saa meget større, at Industrien atter faar normal Fortjeneste, og det hele vil glide ind i den gamle Gænge igen.

Tysk Kapital forsøger med alle Midler at skabe sig en Industri i Spanien. I Krigens sidste Maaneder gik en stor Gruppe Smelteovne og flere Skibsværfter over paa tyske Hænder, meddeles det fra Washington. Tyskerne skal have Planer om at oprette en spansk Fabrik, der aarligt kan producere 23,000 Tons syntetisk Nitrat og 150,000 Tons Ammoniak. Lykkes det, er der Fare for, at Tyskerne gennem Fabrikker i Spanien oversvømmer Middelhavsområdet og Sydamerika med spanske Industriprodukter. Tyskerne haaber, at allieret Uenighed skal give dem Tid til at genoprette den »tyske« Eksporthandel.